

Kanun Numarası	5449
Başlığı	KALKINMA AJANSLARININ KURULUŞU, KOORDİNASYONU VE GÖREVLERİ HAKKINDA KANUN
Kabul Tarihi	25/01/2006
Kabul Edildiği Birleşim	22.Dönem 4.Yasama Yılı 55.Birleşim
Cumhurbaşkanlığına Gidiş Tarihi	27/01/2006
Cumhurbaşkanlığından Geliş Tarihi	07/02/2006
Cumhurbaşkanınca Yapılan İşlem	Onay
Resmi Gazete Tarihi	08/02/2006
Resmi Gazete Numarası	26074
Diğer Bilgiler	Son Dönem Tasarı Bilgileri ve Komisyon Raporları

Kanun Tasarısının Metni	
Dönemi ve Yasama Yılı	22/3
Esas Numarası	1/950
Başkanlığa Geliş Tarihi	19/01/2005
Tasarının Başlığı	Kalkınma Ajanslarının Kuruluşu, Koordinasyonu ve Görevleri Hakkında Kanun Tasarısı
Tasarının Özeti	Tasarı ile kamu kesimi, özel kesim ve sivil toplum kuruluşları arasındaki işbirliğini geliştirmek, kaynakların kullanımı, bölgesel gelişme farklılıklarını azaltmak üzere oluşturulacak kalkınma ajanslarının kuruluş, görev ve yetkileri düzenlenmektedir.
Tasarının Son Durumu	KANUNLAŞTI

Komisyon Tipi	Adı	Giriş Tarihi	Çıkış Tarihi	Yapılan İşlem	Karar Tarihi
Tali Komisyon	Adalet Komisyonu	28/01/2005	03/06/2005	Raporunu Vermedi	
Tali Komisyon	İçişleri Komisyonu	28/01/2005	03/06/2005	Raporunu Vermedi	
Esas Komisyon	Plan ve Bütçe Komisyonu	28/01/2005	03/06/2005	Raporunu Verdi	31/05/2005
Tali Komisyon	Avrupa Birliği Uyum Komisyonu	28/01/2005	02/03/2005	Raporunu Verdi	

Esas Komisyon Raporu(Sirasayısı) 920

Kanun Numarası: 5449

AYRIŞIK OY

Tasarıya göre Kalkınma Ajansları kamu kesimi, özel kesim ve sivil toplum kuruluşları arasındaki işbirliğini geliştirmek, kaynakların yerinde ve etkin kullanımını sağlamak ve yerel potansiyeli harekete geçirmek suretiyle, ulusal kalkınma planı ve programlarda öngörülen ilke ve politikalarla uyumlu olarak, bölgesel gelişmeyi hızlandırmak, sürdürülebilirliğini sağlamak ve bölge içi gelişmişlik farklarını azaltmak üzere oluşturulmaktadır. Tasarının bu amacına katılmakla birlikte düzenlemelerden bir kısmını eksik veya yetersiz buluyoruz.

1. Tasarıya göre kalkınma ajansları Türkiye'nin istatistik bölge düzeyi (Düzyey2) esas alınmak suretiyle 26 bölgede kurulmaktadır. Ajanslar her ne kadar bir yönetim kademesi olarak tasarlanmış olmasa da Türkiye'nin idari yapısına paralel değildir. Bu çerçevede ajansların il düzeyinde kurulması Türkiye'nin idari yapısına uygun olması bir yana yönetim açısından da kolaylık sağlayacak bir düzenleme olurdu.

2. Tasarının 4 üncü maddesinde "Ajansların ulusal düzeyde koordinasyonundan Devlet Planlama Teşkilatı sorumludur" denildikten sonra sekiz bent halinde sayılan çok çeşitli görev DPT'ye verilmiştir. Bunlardan bölgelerarası ve bölgeiçi gelişmişlik farklarının azaltılması yönündeki görev esasen DPT'nin temel görevlerindedir. Bu görevin kanun tekniği açısından Kalkınma Ajanslarına ilişkin teşkilat yasasında yer almaması gerekir.

3. Tasarının 1 inci maddesine komisyon görüşmeleri sırasında eklenen hükme göre Kalkınma Ajanslarının kuruluş amaçlarından biri de bölgelerarası gelişmişlik farklarını gidermektir. Yine biraz önce belirtildiği üzere 4 üncü maddeye göre DPT bölgelerarası gelişmişlik farklarını gidermekle görevlidir. Ayrıca Tasarının 5/b maddesine göre "desteklenen faaliyet ve projelerin uygulama sürecini izlemek, değerlendirmek ve sonuçlarını Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına bildirmek" de ajansların görevlerindedir. Bütün bunlar Devlet Planlama Teşkilatının 4 üncü maddedeki bazı görevleri ile birarada değerlendirildiğinde gerçekte öyle tasarlanmamış olmakla birlikte ajanslar fiiliyatta bir anlamda DPT'nin bölge birimleri olarak çalışmak durumunda olacaklardır. Ajansların DPT gibi genel bütçeye dahil bir kuruluşun bölge teşkilatı olarak algılanmasına yol açabilecek bu düzenlemeler bu kuruluşların Türkiye'nin idari yapısında yeni bir yönetim kademesi olduğu yönündeki görüş ve eleştirilere temel olmaktadır.

4. Kalkınma Ajanslarının kullandıracağı fonların kullandırılmasına ilişkin temel ilkeler Tasarıda bulunmamaktadır. Ayrıca bu fonların DPT tarafından hazırlanan Kalkınma Planlarındaki öncelikler, ilkeler ve teşviki öngörülen sektörler dikkate alınarak kullanılacağı konusunda Tasarıda bir hüküm bulunmamaktadır.

5. Kalkınma Ajanslarının yapılanması ve görevleri konusunda benimsenen yaklaşım personel istihdamı konusunda sorunlar yaratmaktadır. Bu çerçevede ajanslarca yürütülen bazı görevlerin kamu görevi olup olmadığı sorunu ortaya çıkmaktadır.

18 inci maddedeki düzenlemelere göre ise ajans hizmetleri iş mevzuatı hükümlerine göre istihdam edilen personel eliyle yürütülecektir. Ajans personeline ilişkin tüm ihtilaflar iş mahkemelerinde görülecektir.

6. Ajansların gelirlerinin bir bölümü belediyeler tarafından sağlanmaktadır. Belediyelerin önemli bir kısmının SSK ve Emekli Sandığı primlerini bile ödeyemeyen, yatırım yapamayan kuruluşlar olduğu dikkate alındığında bunların ajanslara sağlayacağı katkı sınırlı olacaktır.

7. Kalkınma ajansları bir kamu kuruluşu olarak tanımlanmamış olmakla birlikte bu kuruluşların kamu kaynaklarını kullanacakları açıktır. Dolayısıyla kamu kaynağını kullanan her kurumun hesap verilebilirlik açısından daha sağlıklı bir yönetsel yapıya kavuşturulması büyük önem taşımaktadır. Tasarıda bu konuda yer alan hükümlerin yeterli olduğu söylenemez.

8. Ajansların yönetim kurulunda ziraat odalarından bir temsilcinin olmaması ciddi bir eksikliklerdir. Tarım sektörünün ekonomideki payı ve özellikle bazı bölgelerimizde tarım sektörünün çok büyük bir ağırlığa sahip olduğu dikkate alındığında bunu Tasarının amacı ile bağdaşır bulmuyoruz.

9. Tasarının 25 inci maddesinde iç denetim ile dış denetim düzenlenmiştir. Tasarıdaki düzenlemeye göre, iç denetimde, ajansın faaliyetleri, hesapları, işlemleri ve performansı yönetim kurulu başkanı veya genel sekreter ile bir denetçi tarafından denetlenecektir.

Uluslararası genel kabul görmüş denetim standartlarına göre, denetim faaliyetleri profesyonelce ve mesleği denetçi olanlarca yürütülmesi gereken bir faaliyettir. Ajansın yönetim kurulu başkanı ve genel sekreteri, mesleği denetçilik olan kişiler değildir. Bu görevliler, elbette yürütme görevleri içinde kurumun faaliyetlerini hesap ve işlemlerini, performansını inceleyerek, gerektiğinde önlemler alabilirler. Ancak, bunların inceleme ve değerlendirmelerini uluslararası genel kabul görmüş denetim standartlarına göre yapılmış bir iç denetim faaliyeti olarak kabul etmek mümkün değildir.

Tasarının 25 inci maddesinde, dış denetimin Sermaye Piyasası Kurulu mevzuatına göre kurulmuş bağımsız denetim kuruluşlarına yaptırılacağı da hükme bağlanmaktadır. Büyük ölçüde kamu fonu kullanacak olan Kalkınma Ajanslarının dış denetimi kapsamında Sayıştay denetimi öngörülmediğinden TBMM, ajanslara aktarılan kamu fonlarının mevzuata uygun, verimli ve etkin kullanılıp kullanılmadığı konusunda bilgi ve söz sahibi olmayacaktır.

Kamu hizmeti sunumunda ve türlerinde meydana gelen değişimler nedeniyle kamu parasının kullanımı da farklılaşmaya başlamıştır. Kamu hizmetleri farklı idari yapılar aracılığıyla sunulduğu için, kamu parasını yeniden tanımlama gereği ortaya çıkmıştır. Bugün artık genel kabul gören tanıma göre, hangi kaynaktan alınırsa alınsın kamunun elde ettiği bütün paralar, kamu kurumlarından alınan paralar, özel kurumların belli statü ve yetki kullanarak elde ettiği paralar kamu parası olarak kabul edilmektedir.

Bu tanımdan yola çıkarak, tüzel kişiliğe sahip kamu kurumu olan ve kamu parası kullanan kalkınma ajanslarının kamu denetimine tabi olması gerektiği ve kamusal hesap verme sorumluluğu olduğu açıktır. Bu nedenle kalkınma ajanslarının parlamento adına denetim yapan Sayıştay denetimine tabi olmaması şeffaflık ve hesap verme sorumluluğu ilkelerine ve genel kabul görmüş denetim standartlarına aykırı bir uygulamadır.

Kalkınma ajanslarının dış denetiminin Sayıştayca yapılmasına ek olarak ayrıca isteğe bağlı olarak bu kuruluşların Sermaye Piyasası Kurulu mevzuatına göre kurulmuş bağımsız

denetim kuruluşlarına da denetim yaptırabilmesi başka ülkelerde görülen bir uygulama olmakla birlikte, bu Tasarı ile getirilen hükmün bundan farklı bir uygulama olduğu çok açıktır.

Tasarı, dış denetimin İçişleri Bakanlığı ve DPT Müsteşarlığınca müştereken belirlenecek esas ve usullere göre Sermaye Piyasası Kurulu mevzuatına göre kurulmuş bağımsız denetim kuruluşlarına yaptırılmasını hükme bağlamaktadır. Denetim sonucu suç teşkil eden hususlarla ilgili işlemleri yapma görevi İçişleri Bakanlığına, performansla ilgili değerlendirmeler yapma ve gerekli tedbirleri alma görevi DPT Müsteşarlığınca verilmiştir.

İçişleri Bakanlığına verilen suç konusu teşkil eden fiillerle ilgili denetim yetkisi de uygulamada etkili bir şekilde işlemeyecek olan bir yetkidir. Sayıştay, mali denetim yapmayacaktır. İç denetçi ise, işinin mahiyeti gereği iç kontrol sistemlerinin yeterliliği ile ilgilenecektir. Bu durumda hesap incelenmeden suç konusu fiillerin ortaya çıkması ve İçişleri Bakanlığı'nın suç konusu oluşturan işlemleri inceleme olasılığı sadece Sermaye Piyasası Kurulu mevzuatına göre kurulmuş bağımsız denetim kuruluşlarının yaptığı mali denetime bırakılmıştır. Sermaye Piyasası Kurulu mevzuatına göre kurulmuş bağımsız denetim kuruluşlarının yaptığı mali denetim, teftiş ve soruşturma yapma yetkisini içermediğinden ve daha çok sunulan mali tabloların güvenilirliğini doğrulamaya yönelik olduğundan, suç konusu oluşturan işlemleri saptama olasılığının çok düşük olduğu açıktır.

Enis Tütüncü	Gürol Ergin	M. Akif Hamzaçebi
Tekirdağ	Muğla	Trabzon
Birgen Keleş	A. Kemal Kumkumoğlu	Kazım Türkmen
İstanbul	İstanbul	Ordu
M. Mesut Özakcan	Kemal Kılıçdaroğlu	Osman Kaptan
Aydın	İstanbul	Antalya
A. Kemal Deveciler	Bülent Baratalı	Mustafa Özyürek
Balıkesir	İzmir	Mersin